

підвищенні рівня прозорості діяльності підприємств та зміцненні їхньої ділової репутації. Він також сприяє виявленню потенційних ризиків і недоліків у системі управління, що дає можливість своєчасно їх усувати та підвищувати ефективність діяльності підприємства. У підсумку аудит виступає не лише як інструмент контролю, а як важливий елемент стратегічного управління, що забезпечує стабільний розвиток бізнесу та підвищує рівень довіри до нього з боку всіх зацікавлених сторін.

Список використаних джерел

1. Роль аудиту у забезпеченні прозорості сталого розвитку бізнесу. *Analyst.net.ua*. URL: <https://analyst.net.ua/index.php?newsid=4423> (дата звернення: 23.04.2026).
2. Про внесення змін до Закону України «Про аудиторську діяльність» : Закон України від 14 верес. 2006 р. № 140-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 44. Ст. 432. (дата звернення: 24.04.2026).
3. Мелень О. В. Роль і місце аудиту в системі державного фінансового контролю. *Економічний простір*. 2025. № 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-52> (дата звернення: 25.04.2026).

Комісарук Анастасія Василівна,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Максименко Ольга Володимирівна,

завідувач кафедри ділової
української та іноземних мов
навчально-наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
філологічних наук, доцент

БЕЗБАР'ЄРНА КОМУНІКАЦІЯ: СТВОРЕННЯ МОВНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується глибокими трансформаційними процесами, зумовленими умовами воєнного стану, що суттєво впливають на соціальну структуру населення та систему забезпечення прав людини. Повномасштабна війна спричинила

значне зростання кількості вразливих категорій населення, серед яких внутрішньо переміщені особи, ветерани, особи з інвалідністю, діти з травматичним досвідом. У таких умовах особливої актуальності набуває проблема доступності комунікації як одного з базових елементів соціальної адаптації та інтеграції. Ефективна комунікація виступає необхідною передумовою реалізації соціальних прав і забезпечення рівного доступу до ресурсів держави [1].

Безбар'єрне мовне середовище є складною багатовимірною категорією, що поєднує в собі соціальні, культурні та лінгвістичні аспекти. Воно передбачає створення таких умов, за яких кожна людина незалежно від своїх фізичних, психологічних чи соціальних особливостей має можливість вільно отримувати інформацію та брати участь у суспільному житті. У наукових дослідженнях підкреслюється, що безбар'єрність є не лише технічною характеристикою середовища, а й важливим показником рівня розвитку демократичного суспільства та його гуманістичних цінностей [2].

Важливу роль у формуванні безбар'єрного мовного середовища відіграє державна політика, спрямована на розвиток інклюзивного суспільства. Зокрема, Національна стратегія створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року визначає забезпечення доступності інформації та комунікації як один із пріоритетних напрямів. У цьому контексті мова виступає не лише засобом передачі інформації, а й інструментом соціальної взаємодії та інтеграції, що сприяє формуванню єдиного соціального простору [3].

Однією з ключових проблем у сфері комунікації є наявність різноманітних бар'єрів, які ускладнюють процес сприйняття та передачі інформації. До основних типів бар'єрів належать соціальні, психологічні, семантичні та фізичні. Соціальні бар'єри пов'язані з нерівністю, культурними відмінностями та рівнем освіти; психологічні – з емоційним станом, травматичним досвідом і недовірою; семантичні – з труднощами розуміння значень мовних одиниць; фізичні – з обмеженим доступом до засобів комунікації. Їх наявність значно знижує ефективність взаємодії між людьми [4].

Особливого значення у подоланні комунікаційних бар'єрів набуває розвиток культури спілкування, що базується на принципах емпатії, толерантності та поваги до людської гідності. Умови воєнного стану загострюють потребу у врахуванні психологічного стану співрозмовника, особливо якщо йдеться про осіб, які пережили травматичні події. Використання емпатійного слухання, уникнення стигматизуючих формулювань і створення безпечного комунікативного середовища сприяють відновленню довіри та соціальних зв'язків [5].

Мовна безбар'єрність тісно пов'язана із забезпеченням прав осіб з інвалідністю, що закріплено у національному законодавстві України. Держава зобов'язана створювати умови для їх повноцінної участі в

суспільному житті, зокрема через забезпечення доступу до інформації та комунікації. Це передбачає використання адаптованих форм подачі інформації, розвиток альтернативних засобів комунікації та впровадження інклюзивних підходів у різних сферах суспільного життя [6].

Міжнародно-правовим підґрунтям формування безбар'єрного середовища є Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю, яка визначає доступність інформації та комунікації як одне з ключових прав людини. Вона передбачає обов'язок держав забезпечувати використання різних форм спілкування, зокрема жестову мову, альтернативні способи передачі інформації та сучасні технології. Реалізація положень Конвенції сприяє формуванню інклюзивного суспільства, у якому кожна людина має рівні можливості [7].

Важливим елементом безбар'єрного мовного середовища є українська жестова мова, яка визнається повноцінною природною мовою з власною граматичною структурою та лексикою. Вона забезпечує доступ до інформації для осіб із порушеннями слуху та сприяє їх соціальній інтеграції. Розвиток жестової мови, підготовка перекладачів та впровадження її у різні сфери суспільного життя є необхідними умовами забезпечення мовної доступності [8].

Сучасні цифрові технології відіграють важливу роль у забезпеченні безбар'єрності комунікації. Використання автоматизованих систем перекладу, субтитрування, онлайн-платформ і мобільних застосунків дозволяє значно розширити доступ до інформації для різних категорій населення. В умовах воєнного стану цифровізація стає одним із ключових інструментів забезпечення оперативної та доступної комунікації [9].

Отже, формування безбар'єрного мовного середовища є комплексним процесом, що потребує системного підходу та узгоджених дій держави, суспільства і наукової спільноти. Реалізація принципів інклюзії, розвиток культури комунікації, удосконалення нормативно-правової бази та впровадження сучасних технологій сприятимуть забезпеченню прав людини, підвищенню рівня соціальної згуртованості та ефективній інтеграції вразливих категорій населення в умовах воєнного стану. Створення інклюзивного чи безбар'єрного середовища в українському суспільстві є одним із найважливіших завдань сучасної державної політики та громадянського суспільства.

Список використаних джерел

1. Бабич О. В. Безпечення створення безбар'єрного простору в Україні. *Державне будівництво*. 2024. № 2 (36). С. 620–634. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2024-2-42>.
2. Бабич О. В. Безбар'єрний простір: теоретичні аспекти. *Наукові праці*. 2020. С. 620–630.
3. Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року: Розпорядження КМУ від 14 квіт. 2021 р. № 366-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-p#Text>

4. Дослідження комунікаційних бар'єрів у соціальних науках. *Соціологічні студії*. 2018. С. 3–7.
5. Рекомендації щодо комунікації з вразливими категоріями населення : аналітичні матеріали. Київ, 2022.
6. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 6 жовт. 2005 р. № 2961-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>
7. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю від 13 груд. 2006 р. (ратифікована Україною 2009 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text
8. Кульбіда С. В. Українська жестова мова: лінгвістичні засади дослідження. Київ, 2018.
9. Цифрова інклюзія та доступність: соціальна діджиталізація : монографія / Ганна Давиденко. Вінниця : ТВОРИ, 2023. 240 с. DOI: <https://doi.org/10.58521/978-617-552-348-3-2023-236>

Кононіченко Ірина Олександрівна,
здобувач вищої освіти 304 групи,
спеціальності «Правоохоронна
діяльність», навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник:
Бортун Каріна Олександрівна,
доцент кафедри ділової української
та іноземних мов навчально-
наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ, голова Ради
молодих вчених НАВС, кандидат
філологічних наук, доцент

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ФАКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В ЦИФРОВУ ЕРУ

В епоху інформаційного протистояння кожне висловлене слово набуває статусу стратегічної зброї, адже саме комунікаційний простір формує суспільні орієнтири та рівень довіри до державних інституцій. У цій системі координат фаховий правовий дискурс стає незамінним інструментом верифікації, що дозволяє відфільтровувати маніпулятивні наративи від об'єктивних фактів. Українська мова, подолавши тривалий етап утисків, трансформувалася в ключовий елемент національної стійкості. Сьогодні це не просто засіб спілкування, а потужний маркер ідентичності та щит інформаційної безпеки, який консолідує суспільство.